

## DE NORMALE SPRAAK - EN TAALONTWIKKELING.

Uit : S.M. Goorhuis & A.M. Schaerlaekens, **Handboek taalontwikkeling, taalpathologie en taaltherapie bij Nederlandssprekende kinderen.** Utrecht, De Tijdstroom, 1994.

### Componenten.

Bij de taalverwerving kan men onderscheid maken tussen:

-de SPRAAKontwikkeling = het leren waarnemen en produceren van klanken, zoals die in een bepaalde taal voorkomen.

-de TAALOntwikkeling = de ontwikkeling van de woordenschat en het inzicht in het hanteren van grammaticale en communicatieve regels.

### Aspecten van ons spraak-taalsysteem.

Ons taalsysteem wordt opgesplitst in twee aspecten: de productieve of actieve taal ( het zich uitdrukken) en de receptieve of passieve taal ( het begrijpen).

Binnen elk aspect kunnen we drie niveaus onderscheiden: het klankniveau, het woordniveau en het zinsniveau.

Ons taalsysteem wordt hier voorgesteld volgens het schema van Dr. Goorhuis-brouwer.

	<b>RECEPTIEF</b>	<b>PRODUCTIEF</b>
<b>FONOLOGIE</b> (1)	discriminatie van spraakklanken	geïsoleerde klankvorming, klankvorming in woorden
<b>SEMANTIEK</b> (2)	woorden begrijpen en kunnen verklaren	woordvorming woordvinding benoemingsflexibiliteit
<b>SYNTAXIS</b> (3) <b>MORFOLOGIE</b> (4)	begrijpen van grammaticale structuren als woordvolgorde, vervoegingen en verbuigingen	zinsopbouw (woordvolgorde), toepassing van vervoegingen en verbuigingen
<b>PRAGMATIEK</b> (5)	verband tussen verbale en non-verbale info	taalgebruik in sociale context



(1) Fonologie of klankleer: beschrijft het klanksysteem van een bepaalde taal: welke klanken worden er gebruikt, hoe worden ze gevormd en welke uitspraakvarianties zijn er mogelijk.

Klanken en de verschillende combinaties hebben een eigen betekenis.

Vb: *kat – tak*

Vb.: “*wat heb jij vandaag op school geleerd? keuren en pikken*”(kleuren en prikken)

Vb. : *memenaad (limonade) , takelafen ( tafellaken)*

(2)Semantiek: beschrijft de betekenisverwerving van woorden en van woorden binnen een grotere woordgroep

Is bij kinderen opvallend op woordniveau:

Vb. *synoniemen :vrachtwagen / kamion , homoniemen: hard / hart en*

*neologismen:( ‘vuurmeneer’ =brandweerman)*

Vb:” *gele appelsien*” (citroen),” *muur vanboven*” (plafond) ,” *zwartlood*” (potlood)

(3)Syntaxis: beschrijft de regels hoe woorden grammaticaal juist samengevoegd worden tot correcte zinnen (bevestigend, vragend, ontkennend)

Vb.: “*Katrien pop muts hebbe*”

Vb”. *de deur staat van de kast open.*”

Vb:” *zusje fiets niet zitten*”

(4)Morfologie: beschrijft de vormveranderingen, die woorden in een bepaalde taal ondergaan (meerv., enk., vervoegingen, verbuigingen)

Vb.:”*ik keekte en die is afgebroekt*”

Vb. “*ik heb geloopt*

Vb: “*ik heb gewast*”

(5)Pragmatiek: beschrijft de manier waarop de taal gebruikt wordt in het dagelijkse leven. Wat kan men in de praktijk met taalkennis en taalbeheersing aanvangen.

Vb.”*kleuter wil na de therapiebeurt een beloning vragen en zegt: “jij hebt een lekker snoepje gehad, ja hé!”*”

## De evolutie van de taal.

### □ **De prelinguale fase. (0 – 1 jaar.)**

Er worden vier fasen onderscheiden:



1. Schreien : is het aanvankelijk uiten van echt onbehagen dat dan overgaat van onbewuste klankvorming naar een primitief communicatiesignaal tussen baby en *omgeving*.
2. Vocaliseren : hier ontstaat tussen de zes en de acht weken de sociale glimlach en worden de eerste klanken van welbehagen geuit. Tussen de vier en de zes maanden wordt er dan geëxperimenteerd in verschillende mondstanden, die later resulteren in brabbelen.
3. Brabbelen : (vanaf zeven maanden): de articulatieorganen worden meer gebruikt en identieke syllaben ontstaan, bijvoorbeeld: de-de-de, ma-ma-ma....De auditieve feed-back is hier een heel voorname factor.
4. Sociaal brabbelen: (vanaf acht maanden) : het brabbelen krijgt een sociaal karakter. Er kan gesproken worden van een beginnende zinsintonatie en een doelbewuste imitatie van de omgeving. Indien deze intonatie ontbreekt kan dit wel eens duiden op een afwijkende taalontwikkeling. In deze periode leert het kind taalspecifieke geluiden, die bij het foneemsysteem van een moedertaal horen.

□ **De vroeglinguale periode ( 1 – 2,5 jaar).**

Hier zijn drie fasen te onderscheiden:

1. De fase van de één-woordzin : rond de 15 à 16 maanden.
2. De fase van de twee-woordzin : rond 18 maanden
3. De fase van de meer-woorzinnen : er is een snelle overgang van 3 naar 4 en 5 woorzinnen. De passieve woordschat ontwikkelt zich sneller dan de actieve: het kind begrijpt meer dan het kan zeggen.

□ **De differentiatiefase ( 2,5 – 5 jaar).**

Hier vindt het grootste deel van de taalontwikkeling plaats, doordat de zinnen langer worden en de grammatica zich ontwikkelt.

Hier kan het voorkomen dat het kind begint te stotteren ( fysiologisch stotteren ) Het is een uiting van onzekerheid omtrent de grote hoeveelheid nieuwigheden die het kind allemaal moet hanteren De zinsconstructie wordt uitgebreid, maar het kind is nog niet zo vaardig. Belangrijk om weten is dat in deze fase het kind emotioneel meer beleeft, dan het kan verwoorden Deze vorm van stotteren is niet het echte stotteren en verdwijnt na verloop van tijd. Na deze periode beschikt het kind in grote lijnen over de moedertaal.

□ **De voltooiingsfase. ( 5 – 9 jaar).**

Hier wordt de basis verder uitgewerkt, die in de vorige fasen werd gelegd. Dit zou moeten uitgroeien in volwassen taal gebruik.

